

Strenková, Iveta: *Devastata è Ninive! Studio esegetico di Na 3,1-7 alla luce del suo contesto storico-letterario. Studia Biblica Slovaca, Supplementum 4. Bratislava : RKCMBF UK 2020, 383 s.*

Monografia Ivety Strenkovej je mierne upravenou verziou jej doktorskej dizertácie pod supervíziou prof. Petra Dubovského, ktorá bola odovzdaná a obhájená na Gregoriánskej univerzite v Ríme v roku 2012. Je písaná v taliančine a naviac štruktúra aj spracovanie témy zodpovedajú štýlu dizertačnej práce, čo, žiaľ, zužuje čitateľský okruh na Slovensku na ľudí, ktorí sú dostatočne odborne podkutí v biblickej vede a vedia čítať v taliančine.

V úvode knihy autorka podáva bližšie vysvetlenie predmetu výskumu a metodologického spracovania témy, za čím nasleduje päť na seba nadväzujúcich kapitol a krátky sumarizujúci záver.

Prvá kapitola sa zaoberá historickými okolnosťami transformácie Ninive na metropolu Asýrie kráľom Sancheribom a ďalším zveladením mesta, predovšetkým za vlády Ašurbanipala. Základnú os pre výklad historických reálií, týkajúcich sa daného obdobia Neoasýrskej ríše, tu tvorí priestorové a časové hľadisko. Autorka ukazuje, ako sa veľkosť mesta rapidne zväčšila, s čím súvisí aj rapidný nárast počtu obyvateľov. Stavebná činnosť za Sancheriba a Ašurbanipala bola vo svojom čase výnimočná aj z časového hľadiska, pretože bola realizovaná v krátkom čase. Toto všetko predpokladá obrovské množstvo ľudského potenciálu, zaangažovaného na stavebných projektoch, ktoré menili tvár mesta, aby sa mohlo stať sídlom panovníka a viditeľnou demonštráciou jeho moci. Pád mesta a následne aj ríše bol spôsobený viacerými vnútornými i vonkajšími faktormi, ktoré sú rozoberané v záverečnej časti kapitoly.

Druhá a tretia kapitola venuje pozornosť biblickej perspektíve a analyzuje výrok Nahuma proti Ninive. Zmienené kapitoly tvoria v podstate jeden celok a sú rozdelené kvôli prehľadnejšej štruktúre. Ide v nich o literárnu a intertextuálnu analýzu orákula, ktoré so sebou nesie teologický postoj k zničeniu mesta. Ninive je hneď na začiatku orákula označované prívlastkami ako mesto krviprelievania, plné lží, s neustálym hromadením ulúpenej koristi. Autorka v knihe argumentuje, že Nahum si vo svojom proroctve vedome volí vyjadrenia, ktoré odkazujú na kruté praktiky Asýrčanov pri vojenskom ťažení, ako aj na praktiky používané pri politickom a ekonomickom riadení ríše. Ohlasovaný trest v 3,4-7 je tak chápaný ako náležitá odpoveď na konanie Asýrčanov.

Štvrtá kapitola sa obracia od biblickej perspektívy podriadeného vazala, k perspektíve hegemóna a v tejto súvislosti sú v knihe analyzované vybrané texty z rozsiahleho korpusu asýrskych análov. Po všeobecnom úvode ku kráľovským komemoratívnym nápisom z Asýrie sa autorka zameriava na špecifické analís-

tické texty z doby Šalmanasara III. (Čierny obelisk BM 118885; r. 825 pred Kr.) a Ašurbanipala (Rassam cylinder; r. 643 pred Kr.), kde panovníci prezentujú svoje dobyvačné ťaženia. Pri porovnaní textov týchto panovníkov, medzi ktorými uplynuli takmer dve storočia, sa dajú pozorovať pretrvávajúce prvky, ale vystávajú tu aj dôležité rozdiely. Okrem iného len Šalmanasarove opisy prezentujú úplne zničenie a spálenie miest, ako dôležitú súčasť vojnového ťaženia, a na rozdiel od Ašurbanipalových záznamov sa nezaobierajú strategickým významom, ani heroickými činmi kráľa pri ťažení a opisom ťažkostí spojených s dobývaním.

Záverečná piata kapitola je syntézou poznatkov z predošlých kapitol. Ako uvádza samotný názov – *Due facce della stessa realtà: sintesi teologica e comparativa* – ide o komparáciu prístupu hebrejského proroka a asýrskych kráľov k praktikám využívaným pri dobyvačných kampaniach. V teologickej interpretácii Nahuma ide pri potrestaní Ninive o spravodlivý prejav Božieho hnevu, v ktorom Boh náležite trestá Asýrčanov za ich konanie. Zničenie Ninive zároveň predstavuje pre Izraelitov výzvu prehodnotiť ich vzťah so svojim Bohom. Na pozadí zmluvy Asýrie s vazalskými kráľovstvami prezentuje Nahum, aj keď implicitne zmluvu medzi Bohom a Izraelom, kde Boh ako verný zmluvný partner zasahuje, keď je v ohrození jeho ľud.

Na konci monografie sa nachádza zoznam skratiek, za ním čierno-biela obrazová príloha so schematickými plánmi rozoberaných miest, mapky, fotky reliéfov a rozoberaných asýrskych textov (Čierny obelisk a Rassam cylinder), ďalej zoznam asýrskych kráľov s uvedením rokov ich vládnutia, zoznam použitej literatúry, index citovaných autorov a úplne na konci obsah.

Dôležitosť recenzovanej monografie spočíva predovšetkým v tom, že okrem precízneho rozboru samotného textu Nahuma poskytuje k nemu aj historické a kultúrne pozadie, bez ktorého je proroctvo málo zrozumiteľné. Ako autorka ukazuje, kniha proroka Nahuma je poetickým spracovaním hrozby pre Asýriu, vedome reagujúcim na kruté praktiky pri vojenských ťaženiach, ktoré sú zaznamenané v analistických textoch jednotlivých kráľov. Aj keď, ako som spomínal na začiatku, táto monografia nie je určená pre bežného čitateľa, určite sa môžeme v dohľadnej dobe tešiť aj na slovenský komentár k prorokovi Nahumovi, ktorý pre edíciu Komentáre k Starému zákonu (KSZ) pripravuje tá istá autorka.

Jozef Tiňo
Katedra biblických a historických vied TF TU
Kostolná 1
814 99 Bratislava
jozef.tino@truni.sk